

Remissvar från Svenska Rovdjursförbundet

SRF:s ställningstagande: LI2025/00934

Svenska Rovdjursförbundet (SRF) avstyrker förslaget att inrätta en ny nationell myndighet för viltförvaltning enligt SOU 2025:50. Vi instämmer i och utvecklar Naturvårdsverkets huvudsakliga invändningar: att en ny myndighet riskerar att försvaga helhetsperspektivet över viltarter och deras livsmiljöer, öka statens kostnader och sårbarhet samt skapa otydlighet och försämra effektiviteten i förvaltningen då man splittrar upp olika sammanlänkade delar av naturen. Naturvårdsverket pekar också på starkt ökade kostnader - vilket ifrån vårt perspektiv innebär ett oroväckande slöseri med viktiga resurser till landets naturvårdsarbete. I stället bör nuvarande struktur stärkas, med resursförstärkning och tydligare instruktioner för ekosystembaserad förvaltning inom Naturvårdsverket. Denna inriktning ligger i linje med Naturvårdsverkets yttrande (risk för fragmentering, ökade kostnader, sårbarhet i stödfunktioner) som vi ansluter oss till.

I stället för att skapa en ny myndighet, bör det tillsättas en jämförande utredning som analyserar hur de nuvarande myndighetsstrukturerna kan optimeras för att långsiktigt förbättra viltförvaltning och bevarandet av viltstammar och dess miljöer.

Naturvårdsverket bör fortsatt ha det nationella ansvaret för jakt- och viltfrågor och art- och habitatförvaltning, men med förstärkta resurser och ett tydligare uppdrag. Viltet har eget värde och rätt att fylla sin ekologiska roll. Förvaltningen ska primärt säkerställa ekosystemprocesser och biologisk mångfald; människors nyttjande kan vara legitimt men måste underordnas dessa mål. Naturvårdsverket framhåller att ett nytt, smalare myndighetsuppdrag riskerar att försämra systemperspektivet, särskilt i relation till naturrestaurering och annan miljöförvaltning—en bedömning vi delar.

1) Helhetsperspektivet måste värnas - naturen kan inte delas upp

SOU 2025:50 beskriver tre jämställda perspektiv: bevara viltet, bruka viltet som resurs och begränsa skador. Utredningens huvudförslag är en ny "Viltförvaltningsmyndighet" eller, i alternativ form, en sammanslagning även med vapenärenden. Oavsett modell innebär det ett institutionsskifte där "brukar-perspektivet" ges särskild tyngd genom myndighetens profil och instruktion att det hållbara icke dödliga brukandet som t ex viltskådningsnäringen riskerar att förbises till förmån för jakten. Dessutom uppkommer frågan - vilken myndighet skall tillvarata övriga brukarintressen t ex naturfotografiverksamhet, besöksnäring och naturturism av olika slag och allmänhetens

intresse för att både vistas i, uppleva och bevara en levande natur med sin fauna så ostörd som möjligt, vad gäller alla de däggdjur och fåglar som den föreslagna.

Naturen är en sammanhängande helhet: arter påverkar och påverkas av landskapets tillstånd, skötsel, klimat och åtgärder inom närliggande regelverk (miljöbalken, områdesskydd, restaurering). Att bryta ut delar av viltet till en separat myndighet skapar oklara gränssnitt, ökande kostnader och kompetensförluster mellan art- och habitatförvaltning, områdesskydd, restaurering och klimatanpassning. Detta är i konflikt med Naturvårdsverkets bedömning att en uppdelning försvårar helhetssynen—något som blir särskilt känsligt vid införandet av naturrestaureringsförordningen.

2) Viltets egenvärde och ekologiska funktion måste vara styrande

Att reducera vilt till en mänsklig resurs underskattar viltets egenvärde, ekologiska- och evolutionära funktioner. Stora rovdjur är nyckelarter som reglerar bytesdjur, håller deras populationer friska och påverkar deras utveckling, påverkar bete och rörelsemönster och skapar trofiska kaskadeffekter som gynnar mångfalden. Förutom att rovdjursnärvaro håller växtätare i rörelse så att vegetation kan återhämta sig, försörjer kadaver från predation och naturlig död asätare och återför näring - allt centralt för mark- och skogsekosystem. När förvaltningen optimeras primärt för jaktligt uttag eller skadebegränsning riskerar dessa processer att försvagas och både rovdjur och andra arter att långsiktigt försvagas då det naturliga urvalet sätt ur spel.

”Gynnsam bevarandestatus” är ett juridiskt minikrav och får inte vara ett förvaltningsmål i sig, vilket anges som ett mål för den nya myndigheten. Om målsättningen reduceras till att hålla arter precis över denna lägstanivå, skapas alltför små säkerhetsmarginaler för genetisk livskraft, klimatförändringar och naturliga populationssvängningar samt möjligheterna för arterna att fylla sin naturliga roll i ekosystemet. En myndighet med enbart brukandefokus riskerar att få övervikt för kortsiktighet och människonytta på bekostnad av att se till ekosystemfunktionerna – tvärtemot Naturvårdsverkets efterfrågade helhetsperspektiv.

Exempel på oönskade systemeffekter vid brukandeförskjutning:

Ökad avskjutning av predatorer → större klövviltstammar → ökat betestryck → sämre lövföryngring, påverkan på skogsdynamik, ökade betesskador för lantbrukare och fler viltolyckor i trafiken samt försämrad biologisk mångfald. Jaktoptimering som inte beaktar social struktur och konnektivitet i rovdjurspopulationer ger sämre genetisk vitalitet och lägre resiliens över tid både för rovdjuren och dess bytesdjur.

3) Ökade kostnader, lägre effektivitet och större sårbarhet

Naturvårdsverket varnar för att det totala kostnadsläget för staten ökar. En ny myndighet

kräver dubblerade stödfunktioner (juridik, ekonomi, kommunikation, IT, cybersäkerhet), uppbyggnad av ny digital infrastruktur samt mer samverkan och koordinering mellan myndigheter, allt med betydande kostnader. I stället för att skapa ytterligare en myndighet borde resurser läggas på att effektivisera befintlig myndighetsstruktur. Det är idag viktigare än någonsin att alla tillgängliga resurser till naturvårdsarbetet i högsta möjliga mån tas tillvara på bästa och mest effektiva sätt.

SOU 2025:50 anger i sitt huvudförslag behovet av ca 62 årsarbetskrafter, utöver redan omfattande omflyttningar av uppgifter och system, vilket i sig indikerar kostnads- och koordinationspåslag i staten. Vi efterlyser därför en fullständig, oberoende ekonomisk utvärdering före beslut,

inklusive:

- Analys av förlust av naturvärden och utveckling av ekoturism ~~genom~~ som konsekvens av införandet av en myndighet fokuserad på brukande av viltet som resurs och med ensidig syn på viltet som ett problem.
- Investeringskostnader för IT och dataflöden (register, e-tjänster, statistik, forskningsdata).
- Transaktions- och koordinationskostnader mellan myndigheter (formell samverkan, regeringsuppdrag m.m.).
- Övergångskostnader (kompetensöverföring, dubbla lokaler, parallella processer) under flera år.
- Riskkostnader kopplat till informationssäkerhet, personuppgifter och kompetensförsörjning.

4) Styrningsrisker med brukandefokus

Betänkandet ger uttalat uppdrag att främja brukandet av vilt som resurs. I målkonflikter mellan nyttjande och bevarande skapar det en systematisk slagsida mot nyttjande i strid med försiktighetsprincipen och ekosystemansatsen, där långsiktig ekologisk funktion ska väga tyngst. Detta är också kärnan i Naturvårdsverkets kritik om att ett smalare uppdrag minskar förmågan att hålla samman helheten. Vi stödjer till fullo dessa farhågor med en ny myndighet, fokuserade på brukande

5) Rättsliga ramar och EU-processer måste integreras

Art- och habitatförvaltning, områdesskydd, restaurering och klimatanpassning är sammanflätade rätts- och styrningsfält. En uppdelning där "viltet" hanteras separat ökar risken för divergerande tolkningar och praxis mellan myndigheter och försvårar genomförande av EU-direktiv och nationella miljömål. Naturvårdsverkets farhåga om försämrat systemperspektiv, särskilt i ljuset av naturrestaureringsförordningen, är därför tungt vägande och bör beaktas.

6) Förbättringar inom nuvarande struktur – våra förslag

I stället för en ny myndighet föreslår SRF:

- Resursförstärkning till Naturvårdsverket för att stärka nationell vägledning, uppdatera föreskrifter och förvaltningsplaner samt stödja länsstyrelsernas operativa arbete (vilket verket bedömer kan ge snabba och konkreta resultat).
- Tydligare instruktioner om ekosystembaserad förvaltning: viltets ekologiska funktion och eget värde ska prioriteras; beslut ska prövas mot biologisk mångfald och naturrestaureringsmål.
- Ett oberoende vetenskapligt råd bestående av representanter också från bevarandesidan för vilt- och rovdjursförvaltning, med transparent metodik och öppna data, för att stödja beslut i målkonflikter och bevarandefrågor.
- Nationell uppföljning av ekosystemeffekter (inte bara populationsstorlek): indikatorer för trofiska relationer, genetisk variation och habitatkvalitet.
- Konfliktförebyggande program. Förebyggande åtgärder och stöd prioriteras före avlivning; bättre rådgivning och kompensation för att minska behovet av skydds jakt.

7) Särskilt om rovdjur

Rovdjur har dokumenterat viktiga roller i ekosystemen. En förvaltning som primärt väger in det jaktliga brukandeperspektivet riskerar kortsynt optimering för detta brukarintresse på bekostnad av ekosystemfunktionen. Beslut om allmän jakt så väl som licens- och skydds jakt måste vila på robust vetenskaplig grund; genetisk status, konnektivitet och långsiktig livskraft ska säkras. Rovdjuren måste ges reell möjlighet att fylla sin naturliga evolutionära och ekologiska roll i våra marker, bl a genom att utrymme för förekomst i mer naturliga proportioner till bytesdjuren än i dag, eftersträvas.

8) Ekonomisk helhetsbedömning före beslut

Vi begär en total ekonomisk utvärdering av vad en ny myndighet skulle kosta och vad som påstås kunna sparas hos andra. När ansvar delas krävs mer koordinering—vilket driver kostnader. Naturvårdsverket pekar redan på ökade totalkostnader och ökad sårbarhet; utan en sådan utvärdering riskerar staten att låsa in sig i en dyr och mindre effektiv struktur.

Yrkande och avslutning

Svenska Rovdjursförbundet (SRF) avstyrker förslaget att inrätta en ny nationell myndighet för viltförvaltning (SOU 2025:50).

Vi föreslår i stället att Naturvårdsverket fortsatt styr och ansvarar för viltförvaltningen med förstärkta resurser, tydligare instruktioner och en stärkt ekosystembaserad tillämpning.

SRF begär en fullständig, oberoende ekonomisk konsekvensutredning innan beslut fattas.

Vi understryker att viltets egenvärde och ekologiska funktion ska vara överordnade i all förvaltning.

Därutöver anser vi att, i stället för att skapa en ny myndighet, bör det tillsättas en jämförande utredning som analyserar hur de nuvarande myndighetsstrukturerna kan optimeras för att långsiktigt förbättra viltförvaltning och bevarandet av viltstammar och dess miljöer. Denna utredning måste göras ur ett helhetsperspektiv människa/natur, där ekosystemens funktion och biologiska mångfald är i fokus.

Dagens förvaltning är redan i hög grad artspecifik och antropocentrisk. En ny myndighet löser inte dessa brister, utan riskerar att fördjupa dem. SRF menar därför att framtidens förvaltning måste vila på en ekosystemsyn där viltets egenvärde och dess naturliga roll i naturen står i centrum – inte på en förstärkning av människans brukandeperspektiv.

Magnus Orrebrant

Generalsekreterare Svenska Rovdjursförbundet